

Välfärd, klimat och kompetens
Gunnar Fackel
Tfn: 070-585 57 69
E-post: gunnar.fackel@regionjh.se

Datum: den 10 december 2020
Fastställd av regional utvecklingsdirektör den 8 december 2020

Intern handlingsplan förvaltningsområde regional utveckling – Energi- och klimatstrategi 2020-2030

Inledning

Inom regional utveckling är det politiska målet att *Ta fram en handlingsplan kopplad till Energi- och klimatstrategi 2020-2030* med beskrivningen: Region Jämtland Härjedalen har som regionalt utvecklingsansvariga varit mycket delaktiga i arbetet med att arbeta fram Fossilbränslefritt 2030 Jämtlands län, Energi- och klimatstrategi 2020-2030, som fastställdes av regionfullmäktige i oktober 2019 (RUN/400/2019). Uppdraget för denna strategi har Länsstyrelsen, och ansvaret för en länsövergripande handlingsplan är deras även om vi deltar i arbetet.

Region Jämtland Härjedalen har en långsiktig utvecklingsplan (LUP) för det interna miljöarbetet. LUP:en håller på att revideras och det är den plan för hur Region Jämtland Härjedalen som organisation ska arbeta *utifrån* och adressera länets energi- och klimatstrategi.

Målet att ta fram en handlingsplan kopplad till energi- och klimatstrategi handlar därför om hur vi inom regionala utvecklingsnämndens olika ansvarsområden: Infrastruktur och Kommunikationer, Kollektivtrafik, Kultur och Folkbildning, Näringsliv, Välfärd, Klimat och Kompetens och även Överenskommelsen mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner om regional samverkan ska adressera energi- och klimatstrategin i vårt arbete med aktörer *utanför* vår organisation.

Handlingsplanen skall i tillämpliga delar integreras i förvaltningsområdets arbete och kopplas ihop med övrigt arbete inom smart specialisering.

Samtal har förts med alla områdeschefer inom regional utveckling om hur respektive område arbetar med att integrera klimatfrågan i sitt arbete. Genomgående kan noteras att de olika områdena arbetar med klimatfrågan på ett konstruktivt sätt. Avslutningsvis

återfinns en handlingsplan med förslag till aktiviteter, dvs. nya satsningar utöver projekt, processer eller insatser som redan utförs i dagsläget. Insatserna kan fortlöpa över flera år.

Nulägesbeskrivning

Område Infrastruktur och kommunikationer

Att arbeta med klimat och miljö ligger i uppdraget för området infrastruktur. Länstransportplanen håller på att revideras och ambitionen är att fortsätta avsätta minst 30% av medlen till cykelvägar, där mobility management och jämställdhet är några av nyckelorden. Mittstråksarbetet ska ta ett nytt helhetsgrepp med infrastrukturen.

Mycket samarbete sker med kommuner, andra regioner/län, Trafikverket, och på annan nationell nivå. Enligt den nya nationella transportplanen ska klimatmålen styra politiken. Området driver ett Transportutvecklingsråd där det sker pågående samtal om strategiska frågor tillsammans med näringar och åkerier.

Området arbetar även med bredbandsutbyggnaden i länet och digitalisering.

En utmaning för området är bl.a. Mittbanan, där det är viktigt att få till en bra arbetspendling i länet och för trafiken till och från Stockholm.

Område Kollektivtrafik

Området arbetar för närvarande med det regionala trafikförsörjningsprogrammet 2021-2026. Ett viktigt mål är att trafiken skall vara fossilbränslefri till år 2030 och där blir kommande drivmedelsstrategi mycket relevant. En utmaning med denna strategi rör bland annat infrastrukturen av tankställen.

En person med ansvar för upphandling av kollektivtrafik kommer att rekryteras vilket kommer att underlätta arbetet.

Inom området är kollektivtrafikens attraktivitet och effektivitet också viktiga punkter. Klimatnyttor och andra samhällnyttor skapas genom att få en överflyttning från bil och att ha bra beläggning i bussarna.

Identifierade nyckelfrågor från områdesledningen:

- Hur får vi en bra strategi kring drivmedelsfrågorna? Hur optimerar vi kollektivtrafiken med koppling till olika lösningar på drivmedelsförsörjningen?
- Hur vill vi att tågstrategin ska utformas?

Område Kultur och Folkbildning

Kultur

Kulturen har i sitt uppdrag att erbjuda kulturevenemang till länets innevånare samt bedriva kulturstöd till andra Norrlands län. Klimattemat finns med i de produktioner som görs, och i pandemins spår har en digital scen skapats av Estrad Norr som möjliggör ett kulturutbud utan transporter för våra länsinnevånare. Verksamheten kommer även få tillgång till klimatsmarta lokaler som är anpassade för en säkrare arbetsmiljö.

I linje med KKN-strategin arbetar de kulturella och kreativa näringarna som inryms inom kulturens verksamhetsområde aktivt med innovativa, visionära och hållbara lösningar på olika sätt. Designcentrum, som är knutet till kulturområdet, arbetar med cirkulär ekonomi för innovativ företags- och samhällsutveckling (t.ex. utforma en Cirkulär Business Model Canvas, arbete med en hållbar fiber för textilier). Jämtform är en sammanslutning av ca 100 stycken företag där miljö-/klimatfrågorna ingår som en ständig del i det utvecklingsarbete som samordnas av området. Gestaltad livsmiljö är ett projekt där bland annat Boverket och Formas ingår. Det inrymmer miljö- och klimataspekter. Fysisk regional översiktsplanering kommer att få en allt större betydelse där kulturen har en given roll. Tjänsteresor sker nästan uteslutande med tåg.

Birka Folkhögskola

All utbildning har ett pass kring hållbarhet. Den 2-åriga fritidsledarutbildningen har exempelvis stort fokus på miljö och hållbarhetsfrågor. Birka har också digital undervisning som ett fokusområde och därmed minskar behovet av resor väsentligt.

Köket arbetar aktivt med att optimera livsmedelshanteringen vilket medfört att matsvinnet har reducerats. All personal inom städet har genomgått utbildning i miljöanpassad lokalvård. Inga kemikalier används vid städning.

Pendlingsresor till och från arbetet: 30 personer pendlar dagligen till skolan.
Kollektivtrafiken till och från skolan är väl utbyggd.

Bäckedals Folkhögskola

Jobbar med hållbarhet i pedagogiken, i flertalet av kurserna, och i form av återkommande temadagar (miljödag, FN-dagen, bärplockardagen).

Köket är KRAV-certifierat, har upphandlat egna kor som går på naturbete (Ko på rot), och har samarbete med ett företag som mäter koldioxidavtrycket för de olika maträtterna, dvs. maten anpassas efter Parisavtalet. Det finns väldigt lite matsvinn i verksamheten.

Verksamheten har sin egen skärpt resepolicy som innebär inga flygresor, en hybrid leasingsbil för kortare körsträckor och tåg eller kollektivtrafik för längre resor.

Folkhögskolan vill ligga i framkant för miljö- och klimatarbetet och vara ett gott exempel för andra. Några av utmaningarna som nämndes var ett bättre samarbete med Fastighet,

ett utökat behov av laddstolpar för den egna enheten, och upphandling för klimatsmart mat.

Område Näringsliv

Inom området bedrivs ett antal projekt med fokus mot hållbar utveckling. Ett exempel är energieffektiva företag. Arbetet med att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi samordnas av området.

Vad gäller regionala utvecklingsmedel har avdelningen en ständig dialog med sökande, vilket bedöms vara ett viktigt påverkansinstrument för att inkludera hållbarhetsfrågorna i projekt mm.

Området har endast ett mål kopplat till den egna verksamheten och det är resor. Målet är en övergång till tåg från flyg. Statistiken kring tjänsteresor följs regelbundet.

Område Välfärd, Klimat, och Kompetens

Inom området återfinns bland annat Energikontoret och funktionerna miljöstrateg och klimatsamordnare. Det gör att klimatfrågan är på agendan och att resten av området kan ta del av de kunskaper som finns kring energiomställning och klimatarbetet i stort, utifrån de projekt som Energikontoret driver och utifrån övrigt miljö- och klimatarbete och den omvärldsbevakning som sker.

Området har också ansvar för det samverkansavtal som är upprättat mellan länets kommuner och Region Jämtland Härjedalen. I avtalet finns en skrivning som kan kopplas till arbetet med den länsgemensamma energi- och klimatstrategin.

Syfte och mål är att arbeta för minskade utsläpp av växthusgaser genom projekt och aktiviteter som syftar till effektivare energianvändning och ökad användning av förnybar energi. Arbetet ska ligga i linje med såväl klimatstrategi som utvecklingsstrategi på regional nivå. Arbetet följs upp vartannat år genom sammanställning av energibalansstudien för Jämtlands län som visar energitillförsel, energianvändning och andel förnybar energi i länet. På initiativ av Energimyndigheten, Region Jämtland Härjedalen och kommunerna i Jämtlands län ska Region Jämtland Härjedalen arbeta för minskade utsläpp av växthusgaser genom projekt och aktiviteter som syftar till effektivare energianvändning och ökad användning av förnybar energi. I rollen som Regional utvecklingsledare (RUL) ska också Region Jämtland Härjedalen samordna och utveckla den kommunala energi- och klimatrådgivningen i Jämtlands län.

Energikontoret spelar en viktig roll i Överenskommelsen mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner om regional samverkan. Dels är Energikontoret en kunskapsnod som hjälper kommunerna att bevaka klimatfrågorna, dels möjliggör samarbetet att kommunernas gemensamma bild om klimatutmaningen och Energikontorets expertis kan föras vidare till den regionala utvecklingen och till det nationella planet. Miljö- och klimatrådets verksamhet är även välförankrad i det primärkommunala samverkansrådet.

I de Socialfonds- och Tillväxtverksprojekt som området driver finns tydliga krav på hållbarhet, där miljö är en viktig del att ta hänsyn till. Och inom det här breda området följs statistiken för tjänsteresorna upp regelbundet via Vinna Matchen.

Uppföljning

Respektive område redovisar, inför varje delårsbokslut, hur området arbetar med att nå delmålen i handlingsplanen till chefen för regional utveckling.

Behöver handlingsplanen revideras sker detta i dialog med områdescheferna i ledningsgruppen, och fastställs av regional utvecklingsdirektör.

Återrapportering till RUN sker i samband med delårsbokslut.

Förslag till Intern handlingsplan förvaltningsområde regional utveckling - Energi- och klimatstrategi 2020-2030

8 Övergripande insatser i vårt arbete med aktörer utanför vår organisation	Koppling till mål och fokusområden i energi- och klimatstrategi 2020-2030 Jämtlands län
<p>Fortsätta arbeta med transporter i form av fordon, pendlingsresor, tjänsteresor, och leveranser inom länet. Verktyg: informera om klimatsmarta fordon och hållbara förnybara drivmedel; informera om inköp och upphandling av fordon och transporter; bidra till en utökning av antalet laddstolpar i länet; resfria möten, distansarbete, och distanshubbar.</p>	<p>Målet fossilbränslefri organisation; Målet minst 10% minskade växthusgasutsläpp; Fokusområde Fossilbränslefria transporter och arbetsmaskiner</p>
<p>2 Ta fram en drivmedelsstrategi för kollektivtrafiken.</p>	<p>Målet fossilbränslefri organisation; Målet minst 10% minskade växthusgasutsläpp; Fokusområde Fossilbränslefria transporter och arbetsmaskiner</p>
<p>I samverkan med Näringslivsområdet utarbeta riktlinjer för handläggning av strukturfundsmedel och 3 1:1 medel.</p>	<p>Målet minst 10% minskade växthusgasutsläpp; alla fokusområden</p>
<p>4 Anordna kunskapstillfällen om grönt sparande för externa aktörer i länet.</p>	<p>Målet minst 10% minskade växthusgasutsläpp; Fokusområde Hållbar Konsumtion</p>
<p>5 Informera om hur man kan integrera cirkulär upphandling i den egna verksamheten.</p>	<p>Målet minst 10% minskade växthusgasutsläpp; Fokusområde Hållbar Konsumtion; Fokusområde Skogen som resurs och kolsänka</p>
<p>Informera om riktlinjer vid upphandling och inköp av livsmedel samt vid matbeställningar, där 6 klimatsmart mat ligger i fokus.</p>	<p>Målet minst 10% minskade växthusgasutsläpp; Fokusområde Klimatsmart mat</p>
<p>Informera om hur man kan anordna hållbara event inom den egna verksamheten. Insatsen baseras 7 på Övergripande insatser 1, 5 och 6.</p>	<p>Målet fossilbränslefri organisation; Fokusområde Fossilbränslefria transporter och arbetsmaskiner; fokusområde Hållbar konsumtion; Fokusområde Klimatsmart mat</p>
<p>Utveckla fungerande samverkansformer i den nya organisationen som påverkar vårt arbete med 8 externa aktörer i länet, med särskilt fokus på nya energi- och klimatstrategin.</p>	<p>Målet fossilbränslefri organisation; målet minst 10% minskade växthusgasutsläpp; berör alla fokusområden</p>